

Bruselj, 8.7.2016
COM(2016) 449 final

POROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU IN SVETU

o izvajanju Uredbe (ES) št. 453/2008 Evropskega parlamenta in Sveta o četrtnetnih statističnih podatkih glede prostih delovnih mest v Skupnosti

POROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU IN SVETU

o izvajanju Uredbe (ES) št. 453/2008 Evropskega parlamenta in Sveta o četrtnetnih statističnih podatkih glede prostih delovnih mest v Skupnosti

1. UVOD

Statistični podatki o prostih delovnih mestih zagotavljajo informacije o številu delovnih mest, ki so v danem trenutku prosta. Nanašajo se na tisti del potreb po delovni sili, ki presega ponudbo delovne sile, in tako zagotavljajo ključne informacije o velikosti in strukturi neskladij na trgu dela.

Uredba (ES) št. 453/2008 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. aprila 2008 o četrtnetnih statističnih podatkih glede prostih delovnih mest v Skupnosti¹ (v nadaljnjem besedilu: uredba JVS) določa okvir za pripravo, pošiljanje in oceno četrtnetnih statističnih podatkov o prostih delovnih mestih.

V skladu s členom 10 uredbe JVS mora Komisija pred 24. junijem 2010 in vsaka tri leta po tem Evropskemu parlamentu in Svetu predložiti poročilo o izvajanju navedene uredbe. V poročilu mora biti ocenjena kakovost statističnih podatkov, ki jih zagotovijo države članice, in evropskih agregatov, opredeljena pa morajo biti področja za morebitne izboljšave.

To je tretje poročilo Komisije Evropskemu parlamentu in Svetu.² V njem so upoštevane izkušnje z zagotavljanjem podatkov v četrtnetnih presledkih in dokumentacija, ki so jo države članice predložile v svojih letnih poročilih o kakovosti.

V oddelku 2 poročila je predstavljen napredek, ki je bil dosežen v zadnjih treh letih pri izvajanju uredbe JVS. V oddelku 3 je ocenjena kakovost statističnih podatkov o prostih delovnih mestih, v oddelku 4 pa je pozornost namenjena evropskim agregatom. Nazadnje so v oddelku 5 zaključki in predlagani načini za še učinkovitejše izpolnjevanje pričakovanj uporabnikov v prihodnosti.

2. IZVAJANJE

2.1. Pravni okvir

Da bi Komisija dopolnila splošni okvir, vzpostavljen z uredbo JVS, je sprejela dve izvedbeni uredbi:

- Uredbo Komisije (ES) št. 1062/2008³, v kateri so opredeljeni postopki za sezonsiranje, ki jih je treba uporabljati od prvega četrtnetja leta 2014, struktura in vsebina letnih poročil o kakovosti, ki jih morajo države članice poslati Komisiji, ter datumi pošiljanja teh poročil;
- Uredbo Komisije (ES) št. 19/2009⁴, v kateri je opredeljen izraz „prsto delovno mesto“ ter so določeni roki za pošiljanje podatkov in obdobja, ki morajo biti zajeta v prvem sklopu

¹ UL L 145, 4.6.2008, str. 234.

² Glej prejšnje poročilo COM(2013) 571 z dne 6. avgusta 2013.

³ Uredba Komisije (ES) št. 1062/2008 z dne 28. oktobra 2008 o izvajanju Uredbe (ES) št. 453/2008 Evropskega parlamenta in Sveta o četrtnetnih statističnih podatkih glede prostih delovnih mest v Skupnosti, v zvezi s postopki za sezonsiranje in poročili o kakovosti (UL L 285, 29.10.2008, str. 3).

⁴ Uredba Komisije (ES) št. 19/2009 z dne 13. januarja 2009 o izvajanju Uredbe (ES) št. 453/2008 Evropskega parlamenta in Sveta o četrtnetnih statističnih podatkih glede prostih delovnih mest v

poslanih podatkov. V prilogi k temu pravnemu aktu so navedene države, ki izvajajo študije izvedljivosti, in teme teh študij.

V skladu z navedeno zakonodajo morajo vse države članice zagotoviti časovne vrste za število prostih delovnih mest in število zasedenih delovnih mest z začetkom v prvem četrtletju leta 2010. To morajo storiti najpozneje 70 dni po koncu četrtletja. Poleg tega morajo države članice, v katerih število zaposlenih presega 3 % skupnega števila zaposlenih v EU, podatke poslati najpozneje 45 dni po koncu vsakega četrtletja.

Države članice morajo predložiti število prostih in zasedenih delovnih mest za vse poslovne enote in vsako področje klasifikacije gospodarskih dejavnosti NACE Revizija 2⁵. Vendar je v uredbi JVS za mala podjetja (ki so opredeljena kot enote z manj kot desetimi zaposlenimi) in področja NACE od O do S⁶ (pri katerih so glavne dejavnosti javna uprava, zdravstvo in izobraževanje) določeno, da morajo tiste države članice, ki imajo težave pri zagotavljanju podatkov, opraviti študije izvedljivosti.

Študije izvedljivosti so opravile Danska, Španija, Francija, Italija, Malta in Avstrija. Španija in Avstrija sta na podlagi rezultatov teh študij nemudoma prešli na zajemanje celotnega gospodarstva. Danska je začela zbirati podatke za mala podjetja, vendar zajemanja statističnih podatkov o prostih delovnih mestih ni razširila na področja NACE od O do S (v nadaljnjem besedilu: javni sektor). Malta je zajemanje statističnih podatkov o prostih delovnih mestih razširila na javni sektor, ne pa tudi na mala podjetja. V Franciji in Italiji niso zajeti niti mala podjetja niti javni sektor.

2.2. Napredek glede na zadnje poročilo

Komisija je od drugega poročila, ki je bilo Evropskemu parlamentu in Svetu predloženo leta 2013, preučila možnost revizije veljavne zakonodaje za izboljšanje zajemanja statističnih podatkov o prostih delovnih mestih. Države članice so dodatno razvile zbiranje in pošiljanje statističnih podatkov o prostih delovnih mestih, Eurostat pa je začel objavljati četrtletno sporočilo za javnost o statističnih podatkih o prostih delovnih mestih. Ti vidiki so podrobneje obravnavani v naslednjih odstavkih.

2.2.1. Revizija zakonodaje

Komisija je preučila, ali bi bilo mogoče glede na študije izvedljivosti predvideti nov zakonodajni predlog, ki bi razširil zajemanje statističnih podatkov o prostih delovnih mestih za države, ki ne vključujejo javnega sektorja in/ali malih podjetij. Ugotovljeno je bilo, da bi bilo treba tako revizijo izvesti v širšem okviru revizije zakonodaje EU o statistiki podjetij (projekt prihodnje okvirne uredbe o vključitvi statistike podjetij – FRIBS).

2.2.2. Desezonirani podatki

V skladu s členom 1 Uredbe Komisije (ES) št. 1062/2008 so morale države članice po tem, ko so bili na podlagi uredbe JVS predloženi podatki za 16 obdobj, začeti pošiljati desezonirane

Skupnosti, v zvezi z opredelitvijo prostega delovnega mesta, referenčnih datumov za zbiranje podatkov, specifikacij prenosa podatkov in študij izvedljivosti (UL L 9, 14.1.2009, str. 3).

⁵ Uredba (ES) št. 1893/2006 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. decembra 2006 o uvedbi statistične klasifikacije gospodarskih dejavnosti NACE Revizija 2 in o spremembi Uredbe Sveta (EGS) št. 3037/90 kakor tudi nekaterih uredb ES o posebnih statističnih področjih (UL L 393, 30.12.2006, str. 1).

⁶ Ta zajemajo: dejavnost javne uprave in obrambe, dejavnost obvezne socialne varnosti (področje O), izobraževanje (področje P), zdravstvo in socialno varstvo (področje Q), kulturne, razvedrilne in rekreacijske dejavnosti (področje R) ter druge dejavnosti, kot so dejavnost članskih organizacij, popravila računalnikov in izdelkov za široko rabo ter druge storitvene dejavnosti (področje S).

podatke. Ker je bilo prvo četrtnetlje 2010Q1, je bilo treba desezonirane podatke predložiti junija 2014, ko so bili predloženi podatki za referenčno četrtnetlje 2014Q1. Desezonirane podatke je treba predložiti za prosta in zasedena delovna mesta vsaj za posamezna/združena področja NACE B–E, F, G–I, J, K, L, M–N, O–Q, R–S. Države članice, ki v svojih časovnih vrstah niso odkrile nikakršne sezone, so bile pozvane, naj isto časovno vrsto pošljejo dvakrat, medtem ko je Eurostat preveril neobstoje sezone v navedenih primerih.

Vse države članice, razen Belgije, Finske in Švedske, zdaj pošiljajo desezonirane podatke za prosta in zasedena delovna mesta. Švedska pošilja desezonirane podatke samo za prosta delovna mesta, ne pa tudi za zasedena delovna mesta. Belgija in Finska nista predložili desezoniranih podatkov, ker je bila časovna vrsta zaradi sprememb njune nacionalne metodologije za statistične podatke o prostih delovnih mestih prekinjena. Belgija bo lahko desezonirane podatke pošiljala od junija 2016 (referenčno četrtnetlje 2016Q1), Finska pa od junija 2017 (referenčno četrtnetlje 2017Q1). Švedska se je zavezala, da bo manjkajoče desezonirane podatke predložila junija 2016.

Kar zadeva države Efte, Islandija, Norveška in Švica niso predložile desezoniranih podatkov, Lihtenštajn pa je izvzet iz uporabe uredbe JVS. Eurostat je v stiku s Statističnim uradom Efte.

2.2.3. *Sporočilo za javnost*

Eurostat je junija 2014 začel objavljati četrtnetno sporočilo za javnost o stopnjah prostih delovnih mest. S to novo objavo se povečuje pomen statističnih podatkov o prostih delovnih mestih, uporabniki pa so jo dobro sprejeli. Vendar so nekaterih od teh, vključno z Evropsko centralno banko, navedli, da bi morale štiri države članice, ki še ne zajemajo celotnega gospodarstva (Danska, Francija, Italija in Malta), to storiti. Zahtevali so tudi, da se število in stopnja prostih delovnih mest objavita za vse države članice, euroobmočje in Evropsko unijo.

Položaj se je izboljšal, kar zadeva omejitve glede objavljanja števil o prostih delovnih mestih. Irska je dovolila, da se te številke objavljajo od referenčnega četrtnetja 2014Q4. Vendar Francija in Italija še vedno ne objavljata navedenih števil, ker ne zajemajo celotnega gospodarstva, kar ovira objavo evropskih zbirnih podatkov.

3. **KAKOVOST**

Kakovost se oceni na podlagi šestih glavnih meril, ki so opredeljena v Uredbi Komisije (ES) št. 1062/2008, in sicer: ustreznosti, natančnosti, pravočasnosti/točnosti, skladnosti, primerljivosti in dostopnosti/jasnosti.

3.1. **Ustreznost**

Zbiranje statističnih podatkov o prostih delovnih mestih je zelo pomembno, saj so to edini statistični podatki, s katerimi se merijo neizpolnjene potrebe po delovni sili.

Službe Komisije (Generalni direktorat za zaposlovanje, socialne zadeve in vključevanje ter Generalni direktorat za gospodarske in finančne zadeve) in Evropska centralna banka uporabljajo četrtnetne podatke o prostih delovnih mestih za spremljanje kratkoročnih sprememb poslovnega cikla in trga dela. Stopnja prostih delovnih mest je eden od glavnih evropskih ekonomskih kazalnikov⁷, ki so primarni vir informacij za analiziranje in spremljanje kratkoročnih cikličnih gospodarskih sprememb v Evropski uniji, euroobmočju in državah članicah.

⁷ Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu in Svetu o statistiki za euroobmočje „Towards improved methodologies for eurozone statistics and indicators“ (Na poti k boljšim metodologijam za statistiko in kazalnike na območju eura), COM(2002) 661.

Statistični podatki o prostih delovnih mestih se uporabljajo tudi za strukturne analize na podlagi kazalnikov v okviru strategije Evropa 2020 za pametno, trajnostno in vključujočo rast⁸. En kazalnik, ki temelji na statističnih podatkih o prostih delovnih mestih, je bil vključen v skupni ocenjevalni okvir, ki je kazalnik za spremljanje napredka v zvezi z zaposlovanjem v okviru strategije Evropa 2020. Kazalnik, ki temelji na statističnih podatkih o prostih delovnih mestih, je bil vključen tudi v prikaz uspešnosti zaposlovanja, v katerem so zbrani ključni izzivi na trgu dela, ki temeljijo na spremenljivkah skupnega ocenjevalnega okvira.

Statistični podatki o prostih delovnih mestih bi bili veliko ustrežnejši, če bi se zapolnile obstoječe vrzeli pri zajemanju področij NACE od O do S in malih podjetij.

3.2. Natančnost

Za prikaz natančnosti države članice izračunajo koeficiente variacije za število prostih delovnih mest (nedesezoniranih) ob upoštevanju značilnosti nacionalnega vzorčnega načrta. Koeficient variacije izraža standardno napako kot odstotek količine, ki se ocenjuje. Zagotavlja mero variabilnosti ocenjenega števila prostih delovnih mest. Glede na informacije, zagotovljene v poročilih o kakovosti za referenčno leto 2014, so bili koeficienti variacije za skupno število prostih delovnih mest pod desetimi odstotki v večini držav članic, razen v Belgiji, Bolgariji, na Cipru, Finskem, v Franciji, Latviji in Španiji (vsaj za eno od štirih izvedenih četrtnih raziskovanj)⁹.

Velikost vzorca in stopnja odziva bistveno vplivata na natančnost ocen. Glede na poročila o kakovosti je velikost vzorca segala od približno 1 300 podjetij na Malti in 3 000 na Cipru do približno 75 000 v Nemčiji (v raziskovanju, opravljenem v četrtem četrtnem letu) in 100 000 na Poljskem. Stopnja odziva je segala od 17 % v Nemčiji (v raziskovanju, opravljenem v četrtem četrtnem letu) in 42 % na Hrvaškem – edinih državah s stopnjo, nižjo od 50 % (vsaj za eno četrtno leto) – do 99 % v Romuniji.

Revidirane ocene so zlasti pomembne za uporabnike in so pomemben vidik natančnosti. Okoliščine se pri obeh izdajah stopnje prostih delovnih mest razlikujejo.

Hitre ocene zbirnih stopenj prostih delovnih mest za euroobmočje in EU-28, ki se objavijo pri dneh T+50, se lahko revidirajo pri dneh T+78, ko so objavljene končne ocene. Čeprav hitri podatki niso zajemali vseh držav, revizije niso presegale 0,1 odstotne točke za agregate za euroobmočje in EU-28. Poleg tega bi lahko bila za ocene, objavljene pri dneh T+78 za euroobmočje in EU-28, do naslednje objave potrebna revizija. V praksi se je izkazalo, da ocen ni bilo treba revidirati za več kot 0,1 odstotne točke, razen v enem sporočilu za javnost,¹⁰ v katerem je Nemčija precej revidirala svoje podatke. Nemške stopnje prostih delovnih mest so bile revidirane zaradi uporabe nove metode ekstrapolacije.

3.3. Pravočasnost in točnost

Čas, v katerem so bili poslani statistični podatki o prostih delovnih mestih, je bil na splošno zadovoljiv: 27 držav članic je svoje podatke na splošno predložilo pravočasno, medtem ko jih je Grčija pošiljala z manjšimi zamudami (2–3 dni). Vendar so bile v nekaterih primerih ugotovljene težave glede kakovosti, ko je bil poslan prvi sklop podatkov. To je zaviralo nadaljnji napredek Eurostata pri pravočasni končni objavi statističnih podatkov o prostih delovnih mestih.

⁸ Sporočilo Komisije EVROPA 2020 – Strategija za pametno, trajnostno in vključujočo rast, COM(2010) 2020.

⁹ Glej metapodatke o statističnih podatkih o prostih delovnih mestih: http://ec.europa.eu/eurostat/cache/metadata/en/jvs_esms.htm.

¹⁰ Glej Eurostatovo sporočilo za javnost 54/2016 z dne 18. marca 2016.

3.4. Skladnost in primerljivost

Skladnosti prostih delovnih mest ni mogoče preveriti neposredno, saj na evropski ravni ni nobenega drugega usklajenega vira, s katerim bi se merile neizpolnjene potrebe na trgu dela. Število prostih delovnih mest, ki se sporočijo zavodom za zaposlovanje, je v številnih državah znano, vendar uporaba teh števil za preverjanje skladnosti statističnih podatkov o prostih delovnih mestih povzroča težave, saj je njihovo zajetje veliko premajhno in temeljijo na nacionalnih opredelitvah.

Število zasedenih delovnih mest, tj. spremenljivka, ki je del imenovalca za stopnjo prostih delovnih mest, se lahko primerja z informacijami iz drugih virov, zlasti s številom zaposlenih oseb iz ankete o delovni sili. Pri primerjavah in naknadnih ocenah razlik je treba upoštevati, da so med viri konceptualne razlike in razlike, povezane z raziskovanji.

Razlika med številom zaposlenih, navedenim v anketi o delovni sili, in številom zasedenih delovnih mest, navedenim v statističnih podatkih o prostih delovnih mestih, na splošno niha med približno -20 in 20 %. Zelo veliko negativno razliko (več kot -40 %), izmerjeno za Luksemburg, je mogoče pojasniti s precejšnjim vplivom čezmejnega dela, ki ustvarja velika razhajanja med domačim konceptom trga dela, uporabljenim v anketi o delovni sili, in nacionalnim konceptom (tj. vključno z delovnimi mesti, na katerih delajo nerezidenti), uporabljenim v statističnih podatkih o prostih delovnih mestih. Več kot 30-odstotna pozitivna razlika je bila prikazana pri Madžarski in Romuniji. Glede na poročilo o kakovosti, ki ga je leta 2014 predložila Madžarska, je mogoče razliko pojasniti z dejstvom, da statistični podatki o prostih delovnih mestih ne zajemajo podjetij z manj kot petimi zaposlenimi, medtem ko anketa o delovni sili vsebuje previsoke ocene za majhne sektorje (npr. področje NACE B) in javni sektor na splošno. Romunija je pojasnila, da anketa o delovni sili zajema oborožene sile in neformalni sektor, medtem ko statistični podatki o prostih delovnih mestih ne vključujejo oseb, katerih pogodba o zaposlitvi je začasno prekinjena (npr. oseb na porodniškem dopustu, dopustu za nego otroka, bolniškem dopustu ali neplačanem dopustu ali oseb, ki so odsotne zaradi drugih razlogov).

Pri primerljivosti je pomemben referenčni datum, na katerega so zbrani statistični podatki o prostih delovnih mestih v danem četrtletju. V skladu s členom 2 Uredbe Komisije (ES) št. 19/2009 se priporoča, da se informacije zbirajo stalno ali na več datumov v četrtletju. To se v večini držav članic še ne izvaja. Zato je priporočljivo, da začnejo informacije zbirati na več datumov, s čimer zagotovijo, da je ocena v celoti reprezentativna za četrtletje kot celoto.

Glavni izziv v zvezi s primerljivostjo je prizadevanje, da bi vse države članice v svojih raziskovanjih o prostih delovnih mestih zajele celotno gospodarstvo, kar pomeni, da bi vključile mala podjetja in področja NACE od O do S. Kot je navedeno v oddelkih 2.2 in 2.3 tega poročila, štiri države še vedno ne dosegajo navedenega cilja.

3.5. Dostopnost in jasnost

Statistični podatki o prostih delovnih mestih se razširjajo po Eurostatovih običajnih poteh, tj. prek spletne zbirke podatkov in posebnih strani Statistics Explained (vodnik po statističnih podatkih) na Eurostatovem spletnem mestu¹¹. Na spletnem mestu se objavljajo aktualne informacije o stopnji prostih delovnih mest za evropske agregate in posamezne države, vključno z grafi sprememb v daljšem časovnem obdobju.

¹¹ Glej članka na Eurostatovem spletnem mestu: http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Job_vacancy_statistics in http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Job_vacancy_and_unemployment_rates_-_Beveridge_curve.

Letna poročila o kakovosti, ki so jih predložile države članice, so Eurostatu omogočile posodobitev metapodatkov, ki se zagotavljajo uporabnikom.

Podatki o stopnji prostih delovnih mest torej izpolnjujejo dobre standarde dostopnosti in jasnosti.

4. EVROPSKI AGREGATI

Objavlja se zbirna stopnja prostih delovnih mest, ne pa tudi zbirno število prostih delovnih mest, saj so mala podjetja in javni sektor zajeti le delno. Prav zato Francija in Italija do zdaj nista dovoljevali objave števila prostih delovnih mest.

Študije kakovosti, ki so bile opravljene v nekaterih državah in zajemajo celotno gospodarstvo, kot so študije, v katerih se stopnja prostih delovnih mest za mala podjetja primerja s stopnjo za večja podjetja, so pokazale, da imajo večja podjetja na splošno nižjo stopnjo prostih delovnih mest kot mala. To bi lahko pomenilo, da so stopnje prostih delovnih mest za EU in euroobmočje trenutno nekoliko prenizko ocenjene. Vendar se lahko evropski agregati kljub temu označijo za zadovoljive.

Desezoniranja bi morala zagotoviti jasnejši pogled na dejanske spremembe v podatkih EU. Eurostat bo desezonirane podatke za evropske agregate objavil v drugi polovici leta 2016.

Na splošno so bile opravljene manjše revizije evropskih agregatov, kot je navedeno v oddelku 3.2 o natančnosti.

5. ZAKLJUČKI

V zadnjih treh letih je bil dosežen velik napredek pri izvajanju zakonodaje o statističnih podatkih o prostih delovnih mestih in zbiranju zanesljivih statističnih podatkov o prostih delovnih mestih. Zlasti je večina držav članic začela pošiljati desezonirane podatke, ki jih redno objavlja Eurostat. Eurostat namerava desezonirane podatke za evropske agregate objaviti v drugi polovici leta 2016.

Statistični podatki o prostih delovnih mestih so bili predloženi pravočasno, evropski agregati pa so bili objavljeni v skladu z načrti, čeprav so še možnosti za nadaljnje izboljšanje pravočasnosti v prihodnjih letih. Pri objavljenih evropskih agregatih za hitre in končne ocene so bile na splošno opravljene le manjše revizije.

Eurostat je začel objavljati četrtletno sporočilo za javnost o stopnjah prostih delovnih mest, s katerim se povečuje pomen statističnih podatkov o prostih delovnih mestih, uporabniki teh podatkov pa so ga dobro sprejeli.

Kljub temu je nepopolno zajemanje še vedno glavni vzrok, da se statistični podatki o prostih delovnih mestih ne uporabljajo širše. Za vse države članice je bistvenega pomena, da v svojih četrtletnih ocenah v celoti zajamejo javni sektor in mala podjetja. Izboljšano zajemanje bi omogočilo tudi objavo števila prostih delovnih mest za evropske agregate.